

Doğulu Kadın ve Bilim Ütopyası

Toplumsal, ekonomik ve siyasal arenada kadınlarla erkeklerin eşit fırsat ve başarı elde etmelerini engelleyen tek şey toplumsal gelenekler. Toplum kadınların ikinci sınıf olduğunu varsayan yasa ve önyargılarla dolu. Bu

varsayımlarına hiçbir dayanağı yok.

Bizler toplumu istediğimiz gibi şekillendirme yeteneğine sahip kültürel varlıklar olduğumuz için, ilerlemede tek adil yol, kadınlarla erkeklerin toplumsal, ekonomik alanda eşit olacağını kabul etmek. Toplumsal gelenekler çok derinlere kök saldığından, kadın hakları hareketleri bu geleneklerin etkilerini ortadan kaldırarak yerine adaletle dayalı değer yargıları koyabilmek için çalışmalı.

Bilimi meslek olarak seçmeye niyetli olan genç bayanlar ebeveynlerinin, hatta eski fikirli öğretmenlerinin endişeli ve temkinli tutumlarına karşı savunma yaparken dikkatli olmalı; eğer benim inandığım gibi, bilimsel araştırma sağduyunun en güçlü şekliyse, bilim yapmada herhangi önemli bir farklılık olmaması, Descartes'in 'insanların sahip olduğu yetiler içinde en hakça dağıtılmış olan şey sağduyudur' deyimini destekliyoruz demektir!

Doğuda özellikle kırsal kesimde kız kardeşlerimiz belki sabahın 5 inde pamuk tarlalarında çalışmak zorundalar! Belki manevi düşünceler ve özellikle de maddi yetersizlik sonucunda okula gidemiyorlar, ama bölgede halk eğitim ve kursların sayısı artırarak onların da evlerinde ya da köylerinde çalışabilecekleri meslekler edindirebiliriz!

Unutmayalım ışık doğudan yükselir...

Barış Gümüşbaş/Dicle Üniv. Batman

Yaralıyız, Ama...

Yaklaşık bin yıllık bir "yarayı" birkaç sözcükle anlatmak olanak dışı. Bizim dilimizdeki "yara" bin yıl önce açılmış, sonraki süreç içerisinde iyileştirilmesi gerekirken tersi yapılmış, "yara" daha da derinleşmiş, derinleştirilmiş. Bu koskoca bin yıl içerisinde yalnız iki kişi bu "yarayı" sağaltmak (tedavi) için girişimde bulunmuş. İlki, Karamanoğlu Memmed Bey ; "bu ülkede Türkçe konuşulacak diye buyruk vermiş", ikincisi, "gerçek, tam bağımsızlığın salt ekonomik, siyasal konulara değil, "dil" konusuna da bağlı olduğunu gören, bunu konuşmalarında da dile getirerek toplumu "uyanık" olmaya çağıran Büyük Önder Atatürk.

Kızılderili Önderi Jeronimo'nun ; "biz doğayı torunlarımızdan "ödünç" aldık" öz deyişi "dil" konusu için de geçerli. Bizler de "dilimizi" bizden sonra gelecek olan kuşaklardan (torunlarımızdan) "ödünç",

"borç" aldık. Borç, daha da borçlanarak değil, çalışıp üretmekle ödenir. Bugün, ozon yuvarındaki delikten, toprak yitiminden (erozyon), çevre kirlenmesinden, gürültü kirlenmesinden söz edilmesi çok sevindirici gelişmeler. Ancak, ne üzücüdür ki, kimse "dil kirlenmesinden" söz etmek istemiyor. "Kamus-ı türki"nin yazarı Şemsettin Sami, özetle ; "dilimizdeki sözcüklerin yüzde sekseninin kullanılmayan sözcükler olduğunu eleştirirken, dilimiz "Türk dilidir" der. Ayrıca, özbeöz binlerce Türkçe sözcüğü bırakıp başka dillere el açarak Türkçe'nin adeta "diller türlüsü" durumuna geçmesinin, bir gelişme değil, tersine "gerileme" olduğunu vurgular". Batılı bir bilge de "Dil kişinin evi, ulusun yurdudur" diyerek çok güzel bir saptamada bulunur. Emekli olmuş bir batılı askerse ; "Bir ulusu yok etmek isteseydim işe "dilden" başladım" diyerek dilin ne ölçüde önemli olduğunu çarpıcı biçimde vurgular.

Şimdi biraz da dilimizdeki yabancı sözcüklerden söz etmek istiyorum. "Şiddetli lodos sebebiyle vapur seferleri iptal edilmiştir" tümcesinde yedi sözcük var. Bu yedi sözcüğün yalnızca biri Türkçe ki, bu tümce, kış aylarında neredeyse tüm Türk televizyonlarında, hava durumu haberlerinde kullanılmakta. Kullandığımız yedi günün adlarının yediside Türkçe değil. On iki ay adının yalnızca üçü Türkçe. İşin daha da "acı" yanı, dilimizde kullanılan yad (yabancı) sözcüklerin "gerçek anlamlarının" bilinmemesi. Sözelimi, tiyo ya da tüyo denen sözcüğün "ipucu", "bilgi" ile kesinlikle ilgisi yok, kendi dilinde "boru" demek, başka bir "boru" sözcüğü de dilimizde "korna" olarak bilinmekte. Daha başka "boru" sözcüğü de "tulumba" olarak bilinmekte. Matrak kendi dilinde "sopa", "değnek"; zırva, bildiğimiz anlamda zırva olmayıp, kendi dilinde "altın ayak"; kerata "boynuzlu"; beygir "yük tutan"; gerdek "yuvarlak çadır"; bedava "aşk rüzgârı"; "sevi yeli"; "sevgi yeli"; kokteyl "horoz kuyruğu"; nevresim, kırmızı bir sözcük olup, örtüyle bir ilgisi olmayıp, "yeni moda", "yeni akım" demek. Dahası, moruk "sakal"; cellat, asan, kesen değil, "kırbaçlayan"; epçe "küçük el", "elcik"; pusula "küçük kutu"; kevgir "köpüktutan"; iskelet kendi dilinde "kurumuş"; keriz Türkçe olmayan bir sözcükle "lağım"; çarşı "dört yan (taraf)"; arena "kum"; kerpeten kendi dilinde "iki köpek" demek.

Siz bunları biliyor muydunuz? Benim gerçek uğraşım gezgincilik (turizm). Görmediğim ülke, tanımadığım "dil" kalmadı dersem abartı olmaz. Yerine göre küçümseyerek baktığımız yeryüzünün değişik bölgelerinde yaşayan "yerliler" bile kendi dillerini korumak için büyük savaş vermekteler. Sözde "globalleşme" öykülerinin (yalanlarının, düzmesinin (tezgah), ninnisinin) ardında "çok sinsi" bir amaç yatmakta. Globalleşme, görünürde "bütünleşme" amaçlı, özdeyse güçlülerin daha çok "sömürmesi", güçsüzlerin daha da "sömürülmesi" amacını taşır. En "acı", en "acımaz" sömürüye kalkınma, ilerleme adı altında yapılan "dil sömürüsü". Ekonomik açıdan, siyasal açıdan tümüyle bağımsız olursa bile, bu "gerçek bağımsızlık" anlamına gelmez. "Dili bağımlı" bir ulusta "gerçek, tam bağımsızlıktan"

söz edemez. "Öküz altında buzağı arama" yanlışlığı, "önyargısı" içinde olmayanların kolayca, üstelik sevecek benimsyecekleri bir "özdeyişi" Bitig'e (kitab'a) Ad olarak seçtim; "Eline, beline, diline". Elimiz bizim elimiz değil, bizimse bile, "dilenci eli" gibi diyemiyorum, "gibi"si fazla, elimizi batıya açmış, onların "bağımlısı", "tutsağı" olmuşuz. "Belimizi" anlatmaya gerek yok, son kalan, en önemli kurganımız (kale'miz) olan "dilimiz" de başta Arapça olmak üzere, Farsça, İtalyanca, Fransızca, Yunanca, İngilizce ve öteki dillerin kuşatması altında, onların "bağımlısı", "tutsağı" durumunda. Üstelik, yıkılmak, yok olmak, daha doğru bir deyişle "ele geçirilerek, yok edilmek" üzere.

Seyfettin Can

Fiziği Sevebilmek

Bizi düşünmeye iten sevgili Bilim Teknik hazırlayanları. Öncelikle sizi saygıyla selamlıyorum. Günümüz yazılı basınında o kadar önemli bir yeriniz var ki, bunu anlatmaya kalkarsam sayfanızda düşüncelerimi yazacak yer kalmaz. Ben fizik öğretmeni değilim. Amacım öğrencilerime doğayı öğretmek. Onları önce merak ettirmek ve soru sormalarını sağlamak. Bizler hep sorulara cevap vermeyi öğrendik. Soru hazırlamaya hiç yönlendirilmedik. Bu sebepten de bir çok dersten korktuk, kaçtık ve sevedik. Bu derslerden biri de fizik. Ben etrafında gözlem yapabilen bir insanın fiziği çok iyi anlayacağına ve seveceğine inanıyorum. Çünkü bu bilim dalının gizemi tüm bilim dallarının temelini oluşturmasıdır. Aslında tüm çocuklar bu bilim dalına çok yatkın. Tek yanlış ezberci eğitim sistemimiz. Düşünen beyinlerin oluşmasına olanak vermez; öğrenmenin ne kadar eğlenceli olduğunu kavratamaz. Derslerimizi anlatırken, konularımızı kavretirken yaşadığımız olaylarla süslemeliyiz. Sürekli teknik terimler kullanmak yerine; anlamlarını iyi bildikleri kelimeleri kullanarak 40 dakikaların onları için su gibi geçmesini sağlayabiliriz. Bu iş biz öğretmenlerin temel görevi. Onları bir makine gibi değil, birer küçük insan olarak görmeliyiz. Her dersin sonunda empati yapıp kendimizi değerlendirmeliyiz. Öğrencilerimizin anlamama haklarının olduklarını hiç unutmamalıyız.

Her öğrenci anlama kapasitesinin aynı olmadığını hepimiz biliyoruz. Önemli olan onlara anlamamanın da normal olduğunu, ama anlama yollarının da var olduğunu kabul ettirmektir. Biz fizikçiler doğayı yararlı olduğu için anlamaya çalışır ve üzerinde incelemeler yaparız. Doğayı inceleriz ve inceledikçe ne kadar zevkli ve eğlenceli olduğunu görürüz. Doğa zevkli ve eğlencelidir, çünkü çok güzeldir. Çok güzel olmasaydı, yaşamımız anlamsız olmaz mıydı? Peki doğa anlamsız olsaydı, hayat yaşamaya değer miydi? O halde hepimizin fiziği önce sevmeye sonra anlamaya davet ediyoruz. Unutmayın ki seçeceğimiz meslek dalı ne olursa olsun bu bilgilerinizden yararlanarak başarılı, ileriye görebilen birer insan olabilirsiniz.

Atiya T. Adar

Değerli Okurlar, görüşlerinizi

400 kelimeyi geçmeyecek biçimde ve fotoğrafınızla birlikte "TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, Forum Köşesi, Atatürk Bul. No:221 Kavaklıdere- Ankara" adresine gönderebilirsiniz. Görüşler aktarıldıkça 3. şahısları suçlayıcı ifadelerden kaçınılmasını rica ederiz. Forum'da ve Serbest Kürsü'de yayımlanan okuyucu görüşleri Bilim ve Teknik dergisini bağlamaz. Forum köşesine aşağıdaki telefon ve faks numaralarıyla da erişebilirsiniz: Tel: (312) 468 53 00 / 1067 (Gülşün Akbaba) Faks: (312) 427 66 77